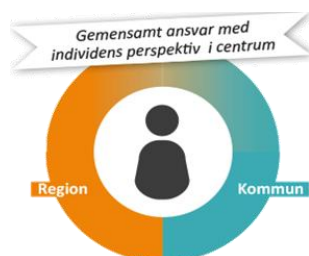

Inledning

Handlingsplan psykisk hälsa innehåller gemensamma satsningar inom närområdessamverkan för att främja den psykiska hälsan på generell nivå men även konkreta åtgärder för att förebygga den psykiska ohälsan samt förebygga suicid.

Då det i samhället ses en ökad psykisk ohälsa är det önskvärt att satsa på insatser som visat sig ha god effekt på den psykiska hälsan. De metoder och åtgärder som finns med som aktiviteter i handlingsplanen är utvärderade och till stor del hämtade från styrande dokument samt i dialog med närområdessamverkansgruppen. Exempel på aktiviteter är kompetensutveckling internt, att tydliggöra samverkansstrukturer som fungerar på alla nivåer i organisationerna, sätta in förebyggande insatser i rätt tid (tidiga insatser, föräldrastöd, SIP), implementera modell för att följa utvecklingen, mäta indikatorer, utvärdera och förbättra, kommunicera om psykisk ohälsa externt, ge samlat stöd till anhöriga och att förebygga suicid.

Covid-19 tillsammans med de åtgärder som införts för att minska smittspridningen kan få långsiktiga konsekvenser för den psykiska hälsan i befolkningen. Kommunen behöver därför följa hälsoutvecklingen, se behov, samverka och sätta in åtgärder. Pandemin har drabbat alla invånare men särskilt utsatt är gruppen äldre över 70 år, som har drabbats hårdare både av pandemin och de strängare restriktionerna. Mycket tyder på att de som redan innan pandemin var socialt, ekonomiskt och hälsomässigt utsatta nu mår psykiskt sämre. Att ha sociala kontakter, träffa familj och vänner är positivt för den psykiska hälsan. Det handlar om att ha social samvaro men också att ha människor omkring sig som kan ge stöd, hjälp och trygghet.

Det goda livet i Västra Götaland

Inom Västra Götaland har de 49 kommunerna genom kommunalförbunden och VästKom, Västra Götalands Regionen (VGR) och Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa i Göteborg (NSPHiG) antagit en länsgemensam handlingsplan för psykisk hälsa ”Det goda livet i Västra Götaland: Handlingsplan för psykisk hälsa 2018–2022”. Handlingsplanen omfattar de fem fokusområden som regeringen beslutat om i sin strategi som särskilt viktiga. De fem områdena är:

- Förebyggande och främjande arbete
- Tillgängliga och tidiga insatser
- Enskildas delaktighet och rättigheter
- Utsatta grupper
- Ledning, styrning och organisation

De fem fokusområdena har mål och indikatorer för målgruppen barn och unga respektive vuxna. I vår lokala handlingsplan utgår vi från dessa fem områden och men riktar fokus på några särskilt prioriterade mål inom respektive målgrupp.

Som en del av arbetet med de fem fokusområdena har en länsgemensam handlingsplan för suicidprevention tagits fram ”Det goda livet i Västra Götaland: Handlingsplan för suicidprevention 2020–2025”. Kommunstyrelsen i Lilla Edet har antagit denna handlingsplanen. Det innebär att kommunen vill arbeta och sträva efter att suicid i Västra Götaland ska minska med 40% till 2025 som en del av nollvisionen om suicid. Detta är extra angeläget i den rådande pandemi vi befinner oss i och kan förvänta oss i efterdyningar av isolering, våldsutsatthet och en generellt försämrad folkhälsa.

Gemensamt ansvar för den psykiska hälsan

Arbetet med den psykiska hälsan i befolkningen är övergripande och samtliga verksamhetsområden inom kommunen berörs. Fler parter än socialtjänst och specialistvård behöver involveras. För ett lyckat utvecklingsarbete bör verksamheter som primärvård, geriatrik, äldreomsorg, funktionshinder, BVC, BMM, beroendevård, förskola, skola, elevhälsa, integration, samhällsbyggnad, kultur och fritid ingå i satsningarna.

Psykisk hälsa och ohälsa

Psykisk hälsa är ett paraplybegrepp som omfattar psykiskt välbefinnande, psykiska besvär och psykiatriska tillstånd. Med psykiskt välbefinnande menas bland annat att människor upplever en meningsfull tillvaro, har möjlighet att använda sina resurser, kan vara delaktiga i samhället och känner att de kan hantera livets normala motgångar. Psykisk hälsa är mer än frånvaro av psykisk ohälsa, vilket ofta används som en övergripande term som täcker både psykiska besvär och psykiatriska tillstånd.

Psykiska besvär beskriver olika tillstånd då människor visar tecken på psykisk obalans eller symptom såsom oro, ångest, nedstämdhet eller sömnsvårigheter. De psykiska besvären kan beroende på typ och omfattning i olika grad påverka funktionsförmågan. Symptomen behöver inte vara så omfattande att diagnos kan sättas och är ofta normala reaktioner på en påfrestande livssituation. Psykiatriska tillstånd är diagnostiserad psykisk ohälsa, vilket innefattar psykisk sjukdom och syndrom som kan debutera när som helt under livet, samt neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som debuterar i barndomen.

Övergripande perspektiv

Vid implementering av handlingsplanen finns övergripande perspektiv som ska beaktas; jämlik hälsa och barnets rättigheter.

Jämlik hälsa

Jämlik hälsa handlar om att alla ska ha samma möjligheter till en god hälsa. Jämlik hälsa innebär frånvaro av systematiska skillnader i hälsa mellan grupper med olika social position. Diskrimineringsgrunderna kön, ålder, födelseland, religion/trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck samt funktionsnedsättning påverkar också möjligheterna till jämlik hälsa. Det finns sociala skillnader i förekomsten av psykisk hälsa i alla åldersgrupper utifrån både socioekonomisk ställning och diskrimineringsgrunderna. Ojämligheter i självrapporterade psykiska besvär märks redan från tidig ålder. Att leva med psykisk ohälsa är dessutom kopplat till ogynnsamma livsvillkor och negativa arbetsmarknadsutfall såsom arbetslöshet eller låg inkomst. Det lokala arbetet med handlingsplan psykisk hälsa ska inriktas mot att minska sådana skillnader i hälsa.

Barnets rättigheter

Arbetet med handlingsplan psykisk hälsa ska göras i enlighet med barnkonventionen. Det innebär att arbetet ska bidra till att öka barns delaktighet och inflytande i stöd- och vårdinsatser, att göra systematiserade barnkonsekvensanalyser/prövningar av barnets bästa vid beslut som rör barn samt att utveckla samverkan mellan aktörer för barn i behov av samordnade insatser med barnets bästa i fokus.

Kommunens mål barn och unga 2020–2022:

1.1 och 1.2 Föräldrar ska erbjudas stöd under barnets hela uppväxt; Alla elever ska lämna skolan med godkända betyg

2.1 och 3.1 Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt insatser i rätt tid; Barn och unga som har behov av samordnade insatser ska erbjudas SIP

2.2 Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga

5.1 Nollvision om suicid (*aktiviteter redovisas i separat avsnitt*)

Mål 1.1 och 1.2 Föräldrar ska erbjudas stöd under hela barnets uppväxt. Målet är också att erbjuda tidiga insatser som håller samman från förskolan till högstadiet. Det långsiktiga målet är att öka antal elever som lämnar grundskolan med godkända betyg.				
Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Implementera hembesöksprogram i ordinarie verksamhet	Pågående	BVC Medpro och socialtjänst	FC-liknande verksamhet	Capio inkluderas under 2021
Tidiga insatser i samverkan, både på strategiskt och individuellt plan	Start hösten 2021	Förskola och socialtjänst		Utredning pågår Exempelvis Skottlandsmodellen

<p>Utveckla föräldrastöd i form av föräldrautbildningar, föreläsningar, dialogforum, individuella råd och stödsamtal, etc.</p>	<p>Pågående</p>	<p>Socialtjänsten</p>	<p>FC-liknande verksamhet</p>	<p>Utveckla digitala former</p> <p>Öppenvården erbjuder föräldrautbildningar enligt ABC-modellen. Just nu har de två påbörjade utbildningar som kommer att löpa parallellt. De har precis startat digitala utbildningar som ska utvärderas</p>
--	-----------------	-----------------------	-------------------------------	--

Mål 2.1 och 3.1

Barn och unga ska få rätt insatser i rätt tid genom samlad kompetens. Målet är att skolan, socialtjänsten och första linjens primärvård arbetar aktivt för att motverka att eleven/klienten/patienten hamnar mellan stolarna genom att utveckla samverkan. Målet är också att öka antal SIP för barn och unga i kommunen som har behov av samordnade insatser.

Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Fortsätta öka kunskap om SIP generellt samt skapa diskussionsforum mellan de berörda aktörerna	Pågående	Närsjukvårdsgruppen		
Utreda möjligheten att skapa samverkans-forum SSPF	2022	Skola, socialtjänst, polis och fritid		
Utreda möjligheten att skapa en mottagning för icke biståndsbedömda insatser där skolan, vårdcentralen, ungdomsmottagningen och socialtjänsten finns representerade för korta, effektiva, gemensamma insatser mot både föräldrar och ungdomen	Pågående	Styrgrupp ungdomssamverkan	Ungdomssamverkan gruppen	Liknande den som finns i Kungälv/Ytterby

Mål 2.2

Förebygga och uppmärksamma bruk av alkohol och narkotika bland unga. Det övergripande målet är att motverka substans- och spelbruk bland barn, ungdomar och unga vuxna upp till 25 år.

Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Öppna mini Maria mottagning tillsammans med Ale	Hösten 2021	Verksamhetschef IFO		En mottagning för barn, unga och unga vuxna upp till 21 år som är i riskzonen för risk/missbruk samt beroende av alkohol, narkotika, beroendeframkallande läkemedel, dopingmedel eller spel samt deras närstående.
Information och kunskapshöjande insatser till föräldrar	Pågående	Folkhälsa Ungdomssamverkan nsgruppen Kommunikation		Sammanställa insatserna i ANDTS-handlingsplan
Arbeta fram en kommunövergripande ANDTS- handlingsplan	Hösten 2021	Folkhälsa		

Kommunens mål vuxna 2020 – 2022:

1.1 Nollvision om suicid (*aktiviteter redovisas i separat avsnitt*)

2.1 Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd

4.2 Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser

Mål 2.1

Äldre personer med psykisk ohälsa ska få rätt vård och stöd. Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Psykisk ohälsa är dock inte en del av det naturliga åldrandet och äldre är i behov av evidensbaserade insatser precis som alla andra åldersgrupper. Social gemenskap, fysisk aktivitet och bra matvanor kan förebygga ohälsa. Psykisk ohälsa bland äldre behöver uppmärksammas för att fler ska få rätt vård, stöd och behandling

Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Påbörja samarbete med Ung omsorg	Hösten 2021	Verksamhetschef och utredare /utvecklare		Ett inledande möte är inbokat i mitten av maj tillsammans med socialchef och ordförande i nämnden. Ung omsorg erbjuder på helgerna att högstadieungdomar skapar guldkant för hyresgästerna på kommunens äldreboenden, för att minska ensamhet och isolering.
Tillsättning av en psykiatrisjuksköterska inom hemsjukvården	Sommar 2021	Enhetschef hemsjukvården		Psykiatrisjuksköterskan kommer att arbeta med handledning och konsultativt gentemot samtliga verksamheter inom vård, omsorg samt funktionshinder. Eventuellt kommer uppdraget även att inbegripa boendestödet

Fokusgrupp äldre	Hösten 2021	Utvecklare /utredare	Folkhälsa	Vad behöver kommunens äldre för att känna sig trygga och mindre ensamma? Både vad gäller boendeformer och andra insatser
Utbildningsinsats för samtlig baspersonal kring demens, heldag	Vår 2020 - höst 2021	Demensteamet		Öka medarbetarnas kunskap för att få ytterligare förståelse och kompetens kring demens
Anhörigombud utbildas i alla verksamheter	Vår 2021	Anhörigsamordnare		Utökad kompetens för att kunna stödja anhöriga, som särskilt i pandemitider är extra utsatta.

Mål 4.2

Personer med missbruk, psykisk ohälsa och/eller komplex problematik ska få integrerade insatser. Den enskilde ska få vård, stöd och insatser som upplevs som en väl fungerande helhet. Det är viktigt att personer med två eller flera sjukdomstillstånd samtidigt (samsjuklighet) får vård och behandling parallellt och samordnat. Vård- och stödinsatser från olika aktörer i kommun och region ska integreras för att möta den enskildes behov. Insatserna ska syfta till att förhindra utveckling av allvarliga tillstånd och ytterst bidrar till att undvika slutenvård.

Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Dialog kring samverkansdokumentet kring ansvarsfördelning kommun och slutenvård vad gäller stöd, vård och behandling. Samverkansavtalet behöver göras känt både inom kommun men framförallt inom slutenvården.			Närsjukvårdsgruppen	
Öppna en socialmedicinsk mottagning	2021	Öppenpsykiatri Trollhättan, socialtjänsten och Medpro	Närsjukvårdsgruppen	Öppet en halv dag/vecka för att möta personer med sammansatt problematik

Kommunens mål suicidprevention 2020–2022:

1.1 Nollvision om suicid (*vuxna*) och 5.1 Nollvision om suicid (*barn och unga*)

Mål 1.1. och 5.1 Det lokala arbetet med suicidprevention ska bidra till Västra Götalands mål att minska suicid med 40% till år 2025. Arbetet ska utgå från dels ett individperspektiv, dels ett befolkningsperspektiv. Den länsgemensamma handlingsplanen utgör grunden för prioriteringar i kommunen i samverkan med regionen och andra samhällsaktörer.				
Vad ska göras?	När?	Av vem/ansvar?	Samverkan	Kommentarer
Utbilda instruktörer i MHFA, Första hjälpen till psykisk hälsa	Pågående	IFO, Skola, äldreomsorg		Instruktörerna ska i sin tur utbilda personal
Arrangera gemensamma utbildningar i MHFA till nyckelaktörer	2022	Socialförvaltning, Skolan	Närsjukvårdsgruppen	Nyckelaktörer är de medarbetare som möter personer i riskgrupp för suicid
Gemensam utbildning för politik och ledning i suicidprevention och handlingsplansarbete	2022	Folkhälsa	Närsjukvårdsgruppen	Suicidprevention i Väst och Suicide Zero arbetar med utbildning och processtöd till ledning och politik
Utbildning för medarbetare, politik och professionella	2021	Folkhälsa, IFO	Samverkan med Kungälv kommun	I samverkan med Kungälv kommun, suicidprevention i väst.
Planera föreläsningar i ”våga fråga” till invånare och medarbetare Sprida information om medborgarskolans kostnadsfria ”våga fråga” utbildningar till ideella föreningar	Start höst 2021 10e september på suicidpreventiva dagen	Folkhälsa	Närsjukvårdsgruppen	”Våga fråga” är Suicide Zero:s utbildning som riktar sig till den bredare målgruppen
Upprätta krisplaner i samband med SIP vid behov	Löpande	SIP-ansvariga	Närsjukvårdsgruppen	En krisplan innehåller en beskrivning av de varningstecken som kan föregå förhöjd suicidrisk, samt de åtgärder som bör vidtas. Utformas

				ihop med individen och hens närstående.
Utreda hur ett suicidpreventivt perspektiv kan implementeras vid planering och riskbedömning av fysisk miljö	2021–2022	Samhällsbyggnad	Folkhälsa	Se över samverkansmöjligheter med räddningstjänsten i arbetet med ny handlingsplan enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO), samt Trafikverket i nollvisionsarbetet
Uppmärksamma suicidpreventiva dagen 10 september	Löpande varje år	Folkhälsa Kommunikation		Sprida informationskampanjerna ”Stör döden” och ”Steg för livet” i kommunala kanaler, föra dialoger på APT, arrangera ljusmanifestation
Nyhet på webben, sociala medier och tidning “lansering av handlingsplan”	Hösten 2021	Folkhälsa, IFO, Kommunikation		Berätta om åtgärder
Konferens “Suicid - vad är det som händer och vad kan du göra?” Ett samarrangemang mellan Göteborgsregionen (GR) och Kommun och sjukvård Samverkan i Göteborgsområdet	Hösten 2021, 10 september - För medarbetare	Närsjukvårdsgruppen		personal inom kommun och sjukvård får kunskap om psykisk ohälsa, lära sig att fråga efter suicidtankar och att få rutiner för hur de hanterar personer som är självmordsnära.

Uppföljning

En halvtids- och heltidsuppföljning ska genomföras för att följa upp aktiviteterna i handlingsplanen, samt riktningen av arbetet med stöd av indikatorerna i bilagan.

Processindikatorerna är mått som speglar förutsättningar samt hur insatserna genomförs.

Resultatindikatorerna är mått som speglar det resultat som eftersträvas. Processindikatorerna mäter insatsernas effekt på det resultat som eftersträvas. Vidare är processindikatorerna direkt påverkansbara och hänförliga till specifika aktiviteter, medan resultatindikatorerna är svårare

att påverka och hänföra till specifika aktiviteter. Processindikatorerna lämpar sig därför bra för styrning på kortare sikt, och resultatindikatorerna för utvärdering på längre sikt.